

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

В. Л. Шаран

Підпис

_____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОПЕДЕВТИКА ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ**

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма Фізична терапія, ерготерапія
Статус дисципліни нормативна
Інститут Навчально-науковий інститут фізичної культури і здоров'я
Кафедра фізичної терапії, ерготерапії
Мова навчання українська

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	I	II	150/5	52	26	–	26	–	98	–	–	+
Денна	I*	II	120/4	44	22	–	22	–	76	–	–	+

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки **бакалавра (240 кредитів, *180 кредитів ЄКТС).**

Розробники:

_____ О.Г. Матрошилін, кандидат медичних наук, доцент

_____ О.А. Фігура, викладач

Підписи

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності:

_____ І.С. Флюнт, доктор медичних наук, професор

Підпис

Схвалено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

Протокол № _____ від _____ 2019 р.

В.о.завідувача кафедри _____ Н.Р. Закаляк

Підпис

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту фізичної культури і здоров'я.

Протокол № _____ від _____ 2019 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № _____ від _____ 2019 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» є формування у студентів у професійних знань, умінь і навичок, проведення обстеження хворих з різними нозологічними формами захворювань внутрішніх органів для встановлення функціональних порушень та обмеження життєдіяльності з подальшою розробкою адекватних реабілітаційних програм, контролю ефективності реабілітаційних втручань та їх корекції.

Навчальна дисципліна спрямована на забезпечення загальних і спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю «Пропедевтика внутрішніх хвороб»:

загальні компетентності:

- знання та розуміння предметної області, розуміння професійної діяльності;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність використовувати базові знання про ріст і розвиток людського організму, його специфіку у кожному віковому періоді, а також про гігієнічні вимоги і нормативи, необхідні у професійній діяльності, з метою створення оптимальних умов забезпечення індивідуального здоров'я;
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнта/клієнта, застосовувати у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення.

фахові компетентності:

- здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я;
- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції;
- здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії;
- здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії;
- здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати;
- здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії;
- здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта;
- здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати;
- здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

Програмні результати навчання:

- демонструвати готовність до зміцнення та збереження особистого і громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та проведення роз'яснювальної роботи серед пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців, а також покращення довкілля громади;
- демонструвати належний рівень володіння державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною мовою; застосовувати знання про норми сучасної української мови при складанні текстів різних видів документів; володіти основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху; дотримуватися етики ділового спілкування;
- демонструвати уміння користуватися усною й писемною іноземною мовою з метою отримання та створення різних типів повідомлень та спілкування;

- застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів;
- надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя;
- застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію;
- трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП);
- реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення;
- здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності;
- здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності;
- застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності;
- обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність;
- безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування;
- вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді;
- оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та, за потреби, модифікувати поточну діяльність.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітній програмі навчальна дисципліна «Пропедевтика внутрішніх хвороб» є загальною дисципліною програми підготовки бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії і належить до нормативних дисциплін циклу професійної підготовки. Передумовою для вивчення дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» є здобуті раніше знання з «Функціональної анатомії людини», «Вступ у фізичну терапію та ерготерапію», «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я». Програма дисципліни побудована з урахуванням того, що студенти паралельно вивчають «Фізичну терапію та ерготерапію при порушенні діяльності внутрішніх органів», «Основи фізичної терапії та ерготерапії».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньої програми вивчення дисципліни «Пропедевтика внутрішніх хвороб» повинно сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти таких програмних результатів навчання:

- володіти основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху; дотримуватися етики ділового спілкування;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації;

- застосовувати знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів при патології внутрішніх органів;
- надавати долікарську допомогу у невідкладних станах та патологічних процесах в організмі;
- застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі і лабораторні обстеження;
- здатен вербально і невербально спілкуватися з пацієнтами різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями;
- збирати анамнез, виконувати суб'єктивне і фізикальне обстеження та документувати їх результати;
- визначати симптоми та синдроми при захворюваннях серцево-судинної, дихальної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем;
- трактувати отриману інформацію, демонструючи доказове прийняття рішень;
- адекватно трактувати інформацію про наявні у пацієнта-клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП);
- реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення при патології внутрішніх органів;
- здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності;
- здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності при захворюваннях внутрішніх органів;
- застосовувати сучасні науково-довказові дані у професійній діяльності;
- обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність;
- безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування;
- здійснювати контроль за основними життєвими показниками пацієнта під час проведення фізичної реабілітації та адекватно реагувати на їх зміну;
- аналізувати попередні знання з метою їх використання під час призначення та проведення фізіотерапевтичного та ерготерапевтичного втручання при патології внутрішніх органів.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною та ЄКТС.

А (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5» (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; добре володіє основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху, дотримується етики ділового спілкування; здатний розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, психосоціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів при патології внутрішніх органів; вміє надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вміє застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі і лабораторні обстеження; здатен вербально і невербально спілкуватися з пацієнтами різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю,

психологічними та когнітивними якостями; чітко проводить опитування, збір анамнезу, огляд, фізикальні методи обстеження дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем; здатний інтерпретувати отримані результати обстеження; добре орієнтується в симптомах і синдромах при захворюваннях дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем; добре орієнтується в Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), та у Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП), в категоріях життєдіяльності людини та параметрах їх оцінки; вміє реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення при патології внутрішніх органів; чітко здійснює заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності і ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності при захворюваннях внутрішніх органів; здатен застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності; вміє обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність; вміє безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування; вміє використовувати прилади для контролю основних життєвих показників; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час призначення та проведення фізіотерапевтичного та ерготерапевтичного втручання при патології внутрішніх органів; виконав усі види навчальної роботи.

В (82 – 89)– оцінка «добре»– «4» (вище середнього рівня з кількома помилками):

отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, проте допускає незначні неточності в їх інтерпретації; володіє основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху, дотримується етики ділового спілкування; здатний розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, психосоціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів при патології внутрішніх органів; вміє надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вміє застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі і лабораторні обстеження; здатен вербально і не вербально спілкуватися з пацієнтами різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями; вміє проводити, із незначною підтримкою, опитування, збір анамнезу, огляд, фізикальні методи обстеження дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем; здатний інтерпретувати отримані результати обстеження; добре орієнтується в симптомах і синдромах при захворюваннях дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем проте потребує незначної підтримки для впевненості у власній відповіді; добре орієнтується в Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), та у Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП), в категоріях життєдіяльності людини та параметрах їх оцінки; вміє реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення при патології внутрішніх органів; чітко здійснює заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності і ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності при захворюваннях внутрішніх органів; здатен застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності; вміє обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність; вміє безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення

реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування; вміє використовувати прилади для контролю основних життєвих показників; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час призначення та проведення фізіотерапевтичного та ерготерапевтичного втручання при патології внутрішніх органів; виконав усі види навчальної роботи.

С (75 – 81)– оцінка «добре» – «4» (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, проте допускає суттєві неточності в їх інтерпретації; володіє основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху, дотримується етики ділового спілкування; здатний розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, психосоціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів при патології внутрішніх органів; вміє надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі, проте потребує незначної підтримки для впевненості у власній відповіді; вміє застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі і лабораторні обстеження; здатен вербально і невербально спілкуватися з пацієнтами різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями; вміє проводити, з незначною допомогою, опитування, збір анамнезу, огляд, фізикальні методи обстеження дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем; здатний інтерпретувати отримані результати обстеження; орієнтується в симптомах і синдромах при захворюваннях дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем проте потребує підтримки для впевненості у власній відповіді; орієнтується в Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), та у Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП), в категоріях життєдіяльності людини та параметрах їх оцінки; вміє реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення при патології внутрішніх органів; чітко здійснює заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності і ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності при захворюваннях внутрішніх органів; здатен застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності; вміє обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність; вміє безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування; вміє використовувати прилади для контролю основних життєвих показників; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час призначення та проведення фізіотерапевтичного та ерготерапевтичного втручання при патології внутрішніх органів, але з певними (неістотними) відхиленнями; виконав усі види навчальної роботи.

Д (67 – 74)– оцінка «задовільно» – «3» (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує здобувач, який виявив недостатньо міцні знання навчального матеріалу, з певними труднощами відтворює програмовий матеріал, рідко звертається до матеріалів, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; не достатньо володіє основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху, дотримується етики ділового спілкування; не чітко здатний розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, психосоціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів при патології внутрішніх органів; не достатньо вміє надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в

організмі; не чітко вміє застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі і лабораторні обстеження; здатен вербально і невербально спілкуватися з пацієнтами різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями; зі значною допомогою проводить опитування, збір анамнезу, огляд, фізикальні методи обстеження дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем і інтерпретує отримані результати обстеження; слабо орієнтується в симптомах і синдромах при захворюваннях дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем проте потребує підтримки для впевненості у власній відповіді; орієнтується в Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), та у Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП), в категоріях життєдіяльності людини та параметрах їх оцінки; вміє реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення при патології внутрішніх органів; не чітко здійснює заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності і ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності при захворюваннях внутрішніх органів; не здатен чітко застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності; не достатньо вміє обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність; не достатньо вміє використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування; за сторонньої допомоги вміє використовувати прилади для контролю основних життєвих показників; здатний проаналізувати попередні знання з метою їх використання під час призначення та проведення фізіотерапевтичного та ерготерапевтичного втручання при патології внутрішніх органів, але з певними (неістотними) відхиленнями; виконав усі види навчальної роботи.

Е (60 – 66) – оцінка «задовільно» – «3» *(виконання задовольняє мінімальні критерії)*: отримує здобувач, який виявив слабкі знання навчального матеріалу, важко відтворює програмовий матеріал, зовсім не спирається на матеріали, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; не володіє основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху, дотримується етики ділового спілкування; не здатний розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, психосоціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів при патології внутрішніх органів; відчуває труднощі при наданні долікарської допомоги при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; не достатньо вміє застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі і лабораторні обстеження; не здатен вербально і невербально спілкуватися з пацієнтами різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями; зі значною допомогою проводить опитування, збір анамнезу, огляд, фізикальні методи обстеження дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем і інтерпретує отримані результати обстеження; слабо орієнтується в симптомах і синдромах при захворюваннях дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем проте потребує підтримки для впевненості у власній відповіді; з труднощами орієнтується в Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), та у Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП), в категоріях життєдіяльності людини та параметрах їх оцінки; вміє реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення при патології внутрішніх органів; не чітко здійснює заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності і ерготерапії для ліквідації або компенсації

функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності при захворюваннях внутрішніх органів; не здатен чітко застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності; не достатньо вміє обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність; не достатньо вміє використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування; за сторонньої допомоги вміє використовувати прилади для контролю основних життєвих показників; не достатньо володіє практичними навичками обстеження пацієнта, допускаючи при цьому певні неточності; за сторонньої допомоги здатен інтерпретувати отримані результати обстеження пацієнта та робити висновки; виконав більшість із запропонованих видів навчальної роботи.

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (з можливістю повторного складання): виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив незнання значної частини навчального матеріалу; допускає істотні помилки у відповідях на запитання; не опирається на матеріали, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; не вміє застосувати теоретичні знання під час розв'язання практичних задач; не володіє основами культури усного та писемного мовлення, термінологією; не здатний розуміти та пояснювати медичні, педагогічні, психосоціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії та ерготерапії; відчуває труднощі при наданні долікарської допомоги при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; не вміє застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі і лабораторні обстеження; не проводить опитування, збір анамнезу, огляд, фізикальні методи обстеження дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем і не інтерпретує отримані результати обстеження; не орієнтується в симптомах і синдромах при захворюваннях дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем; не орієнтується в Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), та у Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ - ДП), в категоріях життєдіяльності людини та параметрах їх оцінки; не здійснює заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності і ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності при захворюваннях внутрішніх органів; не здатен застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності; не вміє використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування; не вміє використовувати прилади для контролю основних життєвих показників; не володіє практичними навичками обстеження пацієнта; не здатен інтерпретувати отримані результати обстеження пацієнта та робити висновки; не виконав усіх видів навчальної роботи.

F (1 – 34)– оцінка «незадовільно» – «2» (з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни): виставляється здобувачеві, який зовсім не володіє програмним матеріалом, що ускладнює орієнтацію в теоретичних аспектах основних положень фізичної терапії та ерготерапії, в суб'єктивному і об'єктивному обстеженнях дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем пацієнта, у інтерпретації результатів обстеження; не знає синдромів і симптомів захворювань дихальної, серцево-судинної, травної, сечовидільної, кровотворної та ендокринної систем; не вміє використовувати прилади для контролю основних життєвих показників; не виконав усіх видів навчальної роботи.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- програмований контроль знань;
- підсумкова самостійна письмова робота;

- співбесіда з лектором;
- екзамен.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ у клініку внутрішніх хвороб та її значення для підготовки фізичних терапевтів, ерготерапевтів. Основні правила розпитування й огляду хворого. Схема історії хвороби. Поняття про синдром, симптом. Історія хвороби — документ дослідження спостереження за перебігом хвороби. Складові частини: паспортна частина, скарги, анамнез захворювання, анамнез життя. Об'єктивне (фізичне, фізикальне) дослідження хворого, його послідовність. Методологія формування попереднього діагнозу. Клінічний діагноз і остаточний діагноз.

Тема 2. Загальний огляд хворого та окремих частин тіла.

Оцінка стану свідомості (типи порушень свідомості), постави, ходи (різновиди постави та ходи при різній патології), положення у ліжку (активне, пасивне, вимушене, їх види). Тіло-будова та основні критерії нормальних конституціональних типів. Шкіра, її властивості (колір, еластичність, вологість, температура, елементи висипки, тощо) та її патологічні зміни; оцінка стану волосся та нігтів. Підшкірна клітковина (стан, розподіл, типи ожиріння), стан м'язів та опорно-рухового апарату. Лімфатичні вузли, їх класифікація та послідовність пальпації. Методика проведення та послідовність огляду голови і шиї, кінцівок та тулуба, живота та грудної клітки. Статура. Температура тіла. Діагностичне значення симптомів, отриманих під час огляду окремих частин тіла хворого.

Тема 3. Розпитування і загальний огляд хворих із патологією дихальної системи.

Фізичні методи дослідження дихальної системи. Перкусія легень. Симптоми: задишка і її види, кашель, кровохаркання, плевральний біль. Екскурсія грудної клітки. Частота дихання. Фізіологічні та патологічні форми грудної клітки, їх критерії. Патологічні форми дихання (Чейна-Стокса, Біота, Куссмауля, Грокко), їх характеристика та причин виникнення. Ціаноз центральний і периферичний. Барабанні палички і годинникові скельця. Голосове тремтіння і його види. Перкусія та її види та ознаки. Визначення рухливості нижнього краю легень.

Тема 4. Аускультация як метод фізикального обстеження легень. Методика аускультации легень. Основні дихальні шуми. Додаткові дихальні шуми (хрипи, крепітація, шуму тертя плеври). Історія розвитку аускультации як метод фізикального обстеження хворого. Правила користування стетоскопом та фонендоскопом. Методика проведення орієнтовної порівняльної аускультации легень. Основні фізіологічні види дихання. Методика визначення бронхофонії та її діагностичне значення. Класифікація додаткових дихальних шумів (хрипи, крепітація, шуму тертя плеври). Причини виникнення сухих та вологих хрипів, їх різновиди. Умови виникнення крепітації та шуму тертя плеври. Диференціальні ознаки додаткових дихальних шумів.

Тема 5. Лабораторні та інструментальні методи дослідження в пульмонології.

Основні синдроми в пульмонології. Рентгеноскопія і рентгенографія органів грудної клітки. комп'ютерна томографія, ультразвукова діагностика. Значення ЕКГ для патології легень. Ендоскопічні методи дослідження: бронхоскопія, торакоскопія. Дослідження функції зовнішнього дихання: спірометрія, спірографія. Типи порушення вентиляційної функції легень: обструктивний, рестриктивний, змішаний. Пікфлоуметрія. Плевральна функція: трансудат і ексудат. Аналіз мокроти. Синдроми: легенева недостатність, осередкове ущільнення легеневої тканини. Скупчення рідини в плевральній порожнині та методи її видалення. Поняття про пневмоторакс.

Тема 6. Фізикальні методи дослідження серцево-судинної системи. Розпит та загальний огляд хворих із патологією серцево-судинної системи. Огляд та пальпація передсерцевої ділянки. Перкусія меж відносної та абсолютної серцевої тупості, визначення ширини судинного пучка. Діагностичне значення основних фізикальних методів обстеження системи кровообігу (розпитування, огляду, пальпації, перкусії, аускультации). Послідовність з'ясування та деталізації скарг хворого із серцево-судинною

патологією. Особливості складання анамнезу захворювання та життя. Проведення загального огляду кардіологічного хворого. Послідовність проведення огляду ділянки серця. Верхівковий поштовх (локалізація, площа, сила, висота, резистентність, зміщуваність, причини виникнення негативного верхівкового поштовху); серцевий поштовх, причини його появи та методика визначення; пульсація черевного відділу аорти, печінки, симптом Плеша, пульсація висхідного відділу аорти та її дуги, виявлення пульсації легеневого стовбура. Пресистолічне і систолічне треміння (симптом “котячого муркотіння”), причини виникнення. Поняття про відносну та абсолютну серцеву тупість, їх перкуторне визначення (послідовність: права, верхня, ліва межа) та зміни в умовах патології. Структури, що формують судинний пучок, перкуторне визначення його ширини.

Тема 7. Аускультация серця: органічні та функціональні серцеві шуми. Лабораторні та інструментальні методи дослідження в кардіології. Причини виникнення та класифікація серцевих шумів (внутрішньо серцеві та поза серцеві, органічні та функціональні, систолічні та діастолічні, шуми вигнання, наповнення, регургітації). Правила вислуховування та алгоритм характеристики шумів серця: відношення до фаз серцевої діяльності, місце найкращого вислуховування, місця проведення, характер, інтенсивність, форма, зв'язок із тонами серця, зміни у залежності від положення тіла (вертикальне та горизонтальне) та фізичного навантаження. Визначення аускультативних симптомів Сиротиніна-Куковерова та Удінцева. Поняття про функціональні шуми та їх відмінностей від органічних серцевих шумів. Позасерцеві шуми. Шум тертя перикарда, плевроперикардіальний шум, кардіопульмональний шуми. Шум “дзиги” на яремній вені. Подвійні тон Траубе та шум Виноградова-Дюрозьє на стегновій артерії: методика вивчення, причини та механізм виникнення. Основні синдроми при хворобах серцево-судинної системи. Ферментодіагностика. Ліпідограма. Електрокардіографія. Велоергометрія.

Тема 8. Основні синдроми при хворобах серцево-судинної системи. Синдром раптової коронарної смерті. Синдром стенокардії напруження. Гострий коронарний синдром. Резорбційно-некротичний синдром при інфаркті міокарда. Кардіалгії. Аритмії. Недостатність кровообігу: Гостра лівошлуночкова недостатність, гостра правошлуночкова недостатність. Хронічна серцева недостатність. Синдроми порушення розмірів, конфігурації, тонів серця і появи шумів. Синдром артеріальної гіпертензії. Гіпертонічний криз. Синдром артеріальної гіпотензії. Непритомність. Колапс. Шок. Синдроми периферичних судинних розладів.

Тема 9. Методи дослідження і семіотика травної системи. Фізичні методи дослідження. Пальпація живота. Лабораторні та інструментальні методи дослідження травної системи. Основні синдроми в гастроентерології. Огляд ротової порожнини. Поверхнева пальпація живота. Глибока, методична, топографічна, ковзна пальпація методом Образцова — Стражеска. Послідовність пальпації органів черевної порожнини. Перкусія і аускультация живота. Інструментальні методи дослідження: ендоскопічне, рентгенологічне, ультразвукове дослідження. Синдроми: больовий, диспепсичний синдром, синдром внутрішньої кровотечі, синдром портальної гіпертензії, синдром коліту, ентериту.

Тема 10. Методи дослідження органів сечовиділення. Розпитування і загальний огляд хворих із патологією нирок і сечових шляхів. Фізичні методи дослідження. Пальпація нирок. Лабораторні та інструментальні методи дослідження сечовидільної системи. Семіотика сечовидільної системи. Основні синдроми у нефрології. Огляд хворого. Набряки та їх особливості при патології сечовидільної системи. Анасарка. Пальпація нирок. Перкусія нирок: симптом Пастернацького. Загальний аналіз сечі. Проба Каковського — Аддіса. Аналіз сечі за Нечипоренком. Функціональна проба за Земницьким. Синдроми: сечовий, набряковий, нефротичний, гостронейфротичний, гострої і хронічної ниркової недостатності.

Тема 11. Методи дослідження органів кровотворення. Розпитування і загальний огляд хворих із патологією системи крові. Фізичні методи дослідження. Лабораторні та інструментальні методи дослідження. Загальний аналіз крові. Основні синдроми в гематології. Анемічний синдром. Синдром лейкомії. Гіперпластичний синдром при хворобах

органів кровотворення. Геморагічні синдроми: класифікація, патогенез, клінічні та лабораторні методи дослідження. Геморагічні синдроми: гемофілії, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові, тромбоцитопенії, тромбоцитопатії. Синдром пригнічення кровотворення.

Тема 12. Методи дослідження і семіотика хвороб органів ендокринної системи. Збір скарг, анамнезу, об'єктивне обстеження хворих. Допоміжні методи дослідження в ендокринології. Основні синдроми в ендокринології. Огляд хворого. Види ендокринного порушення кістково-м'язової системи (гігантизм, нанізм). Ожиріння. Пальпація щитовидної залози. Визначення рівня гормонів у крові: гіпофізу, щитоподібної та підшлункової залоз. Інструментальні методи дослідження: сцинтиграфія та ультразвукове дослідження щитовидної залози; рентгенографія, комп'ютерна томографія та термографія. Синдроми: тиреотоксичний та мікседематозний. Тиреотоксичний криз.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- Вступ у клініку внутрішніх хвороб та її значення для підготовки фізичних терапевтів, ерготерапевтів.
- Загальний огляд хворого та окремих частин тіла.
- Розпитування і загальний огляд хворих із патологією дихальної системи. Фізичні методи дослідження дихальної системи. Перкусія легень.
- Аускультация як метод фізикального обстеження легень.
- Лабораторні та інструментальні методи дослідження в пульмонології. Основні синдроми в пульмонології.
- Фізикальні методи дослідження серцево-судинної системи. Загальний огляд хворих із патологією серцево-судинної системи. Огляд та пальпація та перкусія передсерцевої ділянки.
- Аускультация серця: органічні та функціональні серцеві шуми. Лабораторні та інструментальні методи дослідження в кардіології.
- Основні синдроми при хворобах серцево-судинної системи.
- Методи дослідження і семіотика травної системи. Фізичні методи дослідження. Пальпація живота. Основні синдроми в гастроентерології.
- Методи дослідження органів сечовиділення. Основні синдроми у нефрології.
- Методи дослідження органів кровотворення. Основні синдроми в гематології.
- Методи дослідження і семіотика хвороб органів ендокринної системи. Основні синдроми в ендокринології.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Опрацювати матеріал на тему «Історія розвитку методів фізикального обстеження пацієнтів». Зробити опорний конспект та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.
2. Підготувати реферат на тему «Поняття про медичну етику і деонтологію» і бути готовим до обговорення теми на практичному занятті.
3. Виконати мультимедійну презентацію на тему «Патологічні форми дихання (Чейна-Стокса, Біота, Куссмауля, Грокко), їх характеристика та причин виникнення» та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.
4. Опрацювати матеріал на тему «Додаткові аускультативні феномени (шум плескоту Гіпократ, шум падаючої краплі, шум “водяної дудки”), причини їх виникнення діагностичне значення». Зробити опорний конспект та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.
5. Опрацювати матеріал на тему «Методичні особливості аускультация серця – безпосередньо вухом, стетоскопом, фонендоскопом: у положення хворого стоячи, лежачи, у стані спокою і після фізичного навантаження». Зробити опорний конспект та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.

6. Опрацювати матеріал на тему «Шум “дзиги” на яремній вені. Подвійні тон Траубе та шум Виноградова-Дюрозьє на стегновій артерії: методика вивчення, причини та механізм виникнення». Зробити опорний конспект та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.

7. Опрацювати матеріал на тему «Подвійні тон Траубе та шум Виноградова-Дюрозьє на стегновій артерії: методика вивчення, причини та механізм виникнення». Зробити опорний конспект та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.

8. Підготувати реферат на тему «Дослідження підшлункової залози» та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.

9. Підготувати реферат на тему «Дослідження жовчного міхура і печінки» та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.

10. Підготувати реферат на тему «Дослідження товстого кишечника» та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.

11. Опрацювати матеріал на тему «Синдроми пухлинного росту і пухлинної інтоксикації» та підготуватися до обговорення теми на практичному занятті.

8.ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного та письмового опитування на практичних заняттях за темою лекції та навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом; оцінки виконання самостійної письмової роботи та співбесіди з лектором наприкінці семестру.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

	Семестр - II	Екзамен
Усні відповіді на практичних заняттях	60	
Підсумкова самостійна письмова робота	30	
Співбесіда з лектором	10	
Всього балів	100	100
Ваговий коефіцієнт	0,6	0,4

Поточна успішність (max = 100) складається з балів, отриманих на практичних заняттях (60 балів), за підсумкову самостійну письмову роботу (30 балів) та співбесіду з лектором (10 балів).

Загальний бал (60 балів) відповідей на практичних заняттях обчислюється за формулою:

$$X = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}, \text{ де}$$

X – загальний бал відповідей на практичних заняттях упродовж семестру.

K – максимальна кількість балів, які студент може отримати на практичних заняттях у семестрі (60 балів),

A – сума усіх поточних оцінок при вивченні дисципліни у семестрі за чотирибальною шкалою: «5», «4», «3», «2»,

n – кількість цих оцінок (не менше шести оцінок за семестр),

$\frac{A}{n}$ – середня оцінка за відповіді.

Кількість балів X заокруглюють до цілих. Якщо середня оцінка поточного контролю менша за 2,5, то $X = 0$.

Підсумкова самостійна письмова робота (30 балів) передбачає виконання описових та (або) тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку підсумкової самостійної письмової роботи, виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання та правильність виконання завдань.

Співбесіда з лектором (10 балів) проходить у вигляді опитування за окремими темами відповідно до програми навчальної дисципліни наприкінці семестру.

Сумарна кількість балів з дисципліни визначається як поточна успішності за семестр з ваговим коефіцієнтом 0,6 та оцінки за екзамен у 100-бальній шкалі з ваговим коефіцієнтом 0,4 і знаходиться за формулою:

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{пот сзв}} + 0,4 \cdot S_{\text{підс}},$$

де $S_{\text{пот сзв}}$ — кількість балів за поточний контроль у семестрі;

$S_{\text{підс}}$ — кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Екзамен за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9.ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійне обладнання для демонстрації лекцій і навчальних відеофільмів; стетофонендоскопи; тонометри; сантиметрові стрічки, кушетки, ростомір, ваги медичні.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

а) основна

1. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за хворими / За заг. ред. Єпішена А.В. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.
2. Пропедевтика внутрішніх хвороб за ред. Ю.І. Децика, К. “Здоров’я”, 1996. 6. Шкляр М.Б. Диагностика внутренних болезней. К.: 1972.
3. Яворський О.Г., Ющик Л.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб у запитаннях і відповідях. К.: “Здоров’я”, 2003.
4. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І.Децик, О.Г.Яворський, Р.Я.Дутка та ін.; за ред. проф. О.Г.Яворського. 3-є вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2013 – 552 с. + 12с. кольор. вкл.
5. Підручник «Основи внутрішньої медицини: пропедевтика внутрішніх хвороб +2 CD» за редакцією професора О.Г. Яворського (співавтори професор Дутка Р.Я., доцент Короткий В.В.) – Київ: Здоров’я, 2004 – 500 с.
6. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник + комплект з 4-х CD (ВНЗ III-IV р.а.) / Ю.І.Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. 4-є вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2016.- 552 с. + 12с. кольор. вкл.

б) додаткова:

1. Василенко В.Х. Введение в клинику внутренних болезней.-М.: Медицина, 1985. 9
2. Губергриц А.Я. Непосредственное исследование больного.-М: Медицина, 1972.
3. Основи медичних знань та методи лікування за Девідсоном (т.1-2) – пер. с англ., Київ: “Кобза”, 1994.
4. Пелешук А.П., Передерій В.Г., Рейдерман М.І. Фізичні методи дослідження в клініці внутрішніх хвороб.-К.: Здоров’я, 1993.
5. Передерій В.Г., Нетяженко В.З., Семина А.Г. Методика обследования в клинике внутренних болезней.-К:Б.И.,1994.